

boru, kajti Hermet je precej rekel, da je ta boj zastoj, kakor on sprevidi; treba je čakati časa, da bode boljše solnce sijalo. Le počakajte še eno ali dve leti, potem bode že solnce drugače sijalo, toda za vas nikdar več iz cenita! — Ker se je kazalo, da je težko stvar brez kompromisa med strankami dognati, nasvetovalo se je, naj se stvar z opozicijo na poti porazumljenja doseže; al tega laška stranka ni hotela storiti; le predelala je nekoliko volilni red, a stvar je ostala ista. Desnica je ostala na svojem starem stališču, ne glasovati. Bil je vendar §. 7. volilnega reda s 30 glasovi potrjen, 12 glasov je bilo proti. Ostalo je še mnogo toček za obravnavo, al ker v vseh štirih sejah deželnega zbora niste dve tretjini poslancev pričujočih bili, je za letos novi volilni red splaval po vodi, 16. dne t. m. pa je bil zbor pri kraji, in rešeni smo za eno leto Hermetove volilne reforme; nadjamo se, da tudi drugo leto jo slana pravice uniči.

Naši dopisi.

V Gorici 17. okt. — O tukajšnji kakor tudi o Tržaški nemški dekliški šoli, kateri se imate z začetkom šolskega leta odpreti, je zdaj vse tiho. To tiho pa je te dni nenadoma pregnal skor neverjetni glas, da hočejo v Gorici nemško obrtnijsko šolo napraviti!! Goriški obrtniki in pa — nemška šola!! To je prav tako, kakor da bi na Dunaji za... Lerchenfeldske Lehrbursche napravili laško šolo. Pri nemški obrtnijski šoli, ki se snuje, pa ni ministerstvo tako velikodušno in radodarno, kakor gledé dekliške šole. Dekliško hoče samo, z državnimi pomočki, vzdrževati, za obrtnijsko pa bi rado dobilo kaj podpore od Goriškega mesta, znabiti tudi od dežele. Od mesta pričakuje vsaj prostorov za učilnico. „L' Isonzo je silno razkačen zastran namenjene šole. „Če pojdejo reči tako naprej“ — piše — „imeli bomo v kratkem (v Gorici) tudi nemško okrožno sodnijo, nemšk deželni zbor, nemšk municipij, nemške advokate; imeli bomo morebiti celó nemško službo božjo; duhovnik ne bo smel več ni pridigovati, ni spovedi poslušati, razen v teutonskem (nemškem) jeziku...; in kdo ve, ali ne pride še kak „ukaz“, kateri naloži materam, babicam in dojilkam dolžnost, da ne smejo pustiti, da bi novorojena deteta še kak drug glas od sebe dajala; razen glasov sladkega „ja“ skega jezika (della dolce lingua del „ja“), ter da se veljaven zakon sme skleniti samo z ženskami, katere bodo mogle dokazati, da nemški jezik popolnoma znajo.“ — V današnji seji mestnega starešinstva je na dnevnem redu tudi peticija za Predelsko železnico. Mestni očetje posnemajo v tej reči deželni zbor, kupčijsko zbornico našo in Tržaško, katera poslednja ne prosi več za katero koli črto, ampak naravnost in edino le za Predelsko. Ta pot se menda v zadnje vse žile na Primorskem za dosego Predelske črte napenjajo. Kaj pa spet inženirji zdaj po Predelu iščejo in merijo, vedó oni sami; ves drugi svet misli, da bi morali že davno vsak ondotni kamenček in vsako rastlino poznati. — Dne 22. t. m. nas zapusti dosedanja posadka (Ogri, jako mirni ljudje); žal nam je, da zgubimo z njimi izvrstno Blaške-tovo bando. Nova garnizôna v Gorici bode oddelek Primorskega polka št. 22 (Weber), med katerimi ni naših Slovencev (oni so pri Marojčic u), ampak po večem oni ljudje, katerim pravijo pri nas „regiment ostia“ (Lah ima namreč besedo „o.“ kot kletvico vsak čas v ustih). — Po najkrasniših jesenskih dnevih je nastopilo včeraj odjužno vreme in je preteklo noč močno dež lil. Kmetje so ga po mnogih krajih že poželávali. — Te dni je tukaj v Gorici (prišedši s Tominskega) vrli naš rojak in prvi slovenski pisatelj o

vojaških rečéh, gosp. stotnik Andrej Komel, kateri ima opraviti pri kontrolnih shodih vojaških rezervistov.

— Gospodje učitelji, kateri so v kmetijski šoli v Gorici, imajo 19. in 20. oktobra pismeni izpit (pismeno spraševanje).

Iz Ljubljane. — Adresa Matice slovenske, lično natisnjena v kamno- in knjigotiskarnici Blaznikovi in krasno vezana v knjigoveznici Hohnovi, ki jo je prvo-sednik Matice dr. Costa na čelu deputacije, obstoječe iz odbornikov gospodov grofa J. Barbo-ta, dr. Poklukarja o otvorenju vseučilišča Zagrebškega izročil, glasí se tako-le:

Matice slovenske pozdrav hrvatskemu vseučilišču Franje Josipa I. v Zagrebu o njegovem otvorjenji dne 19. okt. l. 1874.

Nam Slovanom na jugu, ki se hočemo po svoje vzpeti do više izobraženosti, boriti se je z mnogimi zaprekami, zlasti takimi, ki jih stavijo drugi narodi, Slovanom neradi priznavajoči pravo, po svoje se razvijati. V tej borbi pa bi onemogli, ako si ne bi od časa do časa stopnjema kaj priborili, ako se jim ne bi tedaj pa tedaj katera izmed dolgo in živo gojenih nad izpolnila, ter okrepčala borilce za daljo borbo.

Vam, brarje Hrvati, pa ne samo Vam, ampak vsem Jugoslovanom, tedaj tudi nam Slovincem, se je zdaj ena najlepših nad izpolnila: iz doma čega vira Vam bode znanprej mogoče z najvišo vednostjo pojiti vedoželjno mladino. Dovolite, da Vam o tej priliki izrečemo, da se Vašega vseučilišča tako srčno veselimo, kakor se ga Vi veselite.

Neugodne okolnosti so sicer nekak zid postavile med nami in Vami, tako da se ne moremo od Vas priborjene dobrote še zdaj v tej meri poslužiti, kakor bi želeli. Ali trdno upamo, da tekoči čas poravná vse zapreke, ki nam branijo do slovanskega vira viših vednosti, saj nas srca in jezik vežejo z vezjo, ki bode, upajmo, trdnjša od razdirajoče sovražne sile. Vseučilišče, sedaj od Vas odprto, hočemo smatrati kot zvezdo, ki je tudi nam Slovincem vzešla na našem narodnem nebu, kot porok srečnejše bodočnosti. V to ime se strinjajo naša srca z Vašimi v živi želji: „naj se dviga, naj se krepí naša alma mater na slovanskem jugu.“

— (Telegram „Novicam“ iz Zagreba 19. in 20. oktobra.) Svečanost otvorenja vseučilišča sijajna. Prihod škupa Strosmajerja, početnika vseučilišča 17. oktobra popoldan z navdušenimi živio klici pozdravljan. Sprejem Slovencev 18. dne t. m. na kolodvoru prijazen. Zvečer krasna zabava v gledališču. 19. dopoldne svečano otvorenje vseučilišča s slovesno mašo. Deputacija Matice slovenske iz Ljubljane poklonila adresi, govor predsednika Matice, dr. Coste, navdušeno pohvaljen. Deputacija povabljená na banket, ki je štel 200 odličnih oseb; po banketu bila je povabljená k škupu Mihajloviču. 19. zvečer mesto razsvetljeno. 20. sijajin ples. Matičini zastopniki čestitali so, in se poklonili prevzvišenemu škupu Strosmajerju.

— (Nova realka) se je res, kakor smo zadnjič rekli, slovesno odprla 14. dne t. m. Gospod minister nauka in bogočastja dr. Stremayr sam je prišel v ta cilj in konec v Ljubljano. Jako čudno je bilo slišati, kako je v glavnem mestu slovenske zemlje gosp. minister v slavnostnem govoru nekterekrti povdarjal „die deutsche Oberrealschule“ (nemško višo realko); mislili smo, da nismo prav slišali; al „Tagblatt“ nam je povedal, da se nismo motili. In kako bi môglo tudi drugače biti! Vsaj je bil gospod minister od torca zvečer do srede opoldne, ko je nenadoma zopet zapustil Ljubljano, zmirom obdan le od „nemških gospodov“. Kakor pa smo zavzeti slišali avstrijskega ministra vkljub glasovitemu §. 19. na slo-

venski zemlji in ob slovesnem odpiranju iz denarja večidel slovenskega naroda zidanega poslopja govoriti le o „deutsche Oberrealschule“, tako nasproti smo se čudili, da v „Laibacherici“, ki v svojem 238. listu pravi, da je natisnila ministrov govor od besede do besede (wörtlich), namesti „die deutsche Oberrealschule“ nahajamo besede „eine im Wesentlichen deutsche Unterrichtsanstalt“. Vladna „Laibacherica“ tedaj popravlja to v pondeljek, kar je minister prejšnjo sredo rekel. Mi si vzamemo to „ad notam“, le to bi radi vedeli, ali je „Laibacherica“ pooblaščenca bila od ministra, korigirati njegove besede, ali pa je ko vladen časnik to iz lastnega nagiba storila, da bi v ministrovih besedah „deutsche Oberrealschule“ interpelacija narodnih poslancev deželnega zbora Kranjskega ne našla javnega potrjenja. Vsakakor vemo, kaj imamo od gosp. ministra Stremayr-a za naše šole pričakovati, kar se tiče narodne ravnopravnosti. „Wir wollen nicht germanisiren“ — tako se sliši vsak hip, — minister šolstva pa pride celo iz Dunaja, da realko proklamira za „deutsche“ ali vsaj „im Wesentlichen deutsche Unterrichtsanstalt“!

Naj tej opazki dodamo še par vrstic. Na realkinem poslopju vihrale so 14. dne t. m. tri zastave: mestna, Avstrijska in pa — rumeno-plava! Učenjaki branilnični so namreč našli, da deželna zastava je rumenoplava, kajti belo-modro-rdeče barve cesarja Ferdinanda in še pozneje leta 1848 potrjene, podobne slovanskim barvam, ne „pašejo“ za „deutsche Oberrealschule“, kakor je tudi le „Slov. Narod“ bil „der Dritte im Bunde“ z „Laibacherico“ in „Tagblattom“, ki so ga položili pod vogelni kamen „der im Wesentlichen deutschen Unterrichtsanstalt.“ Requiescant in pace! — Sicer pa je po Janežičevem programu aranžirana pojedina velik fiasko naredila: 10 gold. mnogo hranilničnih gospodov ni hotelo plačati in nevljeni realkini profesorji so se demonstrativno v Bevče na kosilo odpeljali, predsednik hranilnice pa je domá obedoval.

— (Preskušnje učencev na tukajšnji kovaški in živilnozdravniški šoli) so 27., 28. in 29. dne t. m. dopoldne od 9—21. ure in popoldne od 3—5. Vsak prijatelj šolstva sme poslušati priti.

— (Iz deželne sadje- in vinorejske šole na Slapu v Vipavski dolini) nam je došlo poročilo, da se bode preskušnja ondašnjih učencev 29. dne t. m. dopoldne od 8. do 1. vršila. Ker je izpraševanje očitno, je želeti, da se obilo število za napredek domače vino in sadje-reje zavzetega občinstva naznanjene preskušnje vdeležiti blagovoli. — Še posebno radi bi pa v Ljubljano slišali, da bi prišli poslušati vsi tisti, ki so izprva glas gnali, češ, da v tej šoli „iz vode vino delajo“, da oni dan slišijo na Slapu tisti „slap“ poduka, po katerem je že neumrli naš Vrtovec prerokoval boljo prihodnost Vipavskemu vinu.

— (Pobirki iz časnikov.) „Tagblatt“ je v 232. listu zopet pokazal, kako surov in neotesan (Nemec pravi taki pisavi „hundsgemein“) zna nemškutar biti. V članku „Die Deutschenfresser im krainer Landtag“ je nakopičil cel besednjak nesramnih psok. „Slov. Narod“ je vprašal: kaj bodo zato napadeni poslanci, ki so interpelacijo zaradi ponemčevanja šol in preganjanja narodnih uradnikov podpisali, gledé na „Tagblattovo“ psovanje storili? — Nič! kajti latinski pregovor pravi: „quotiescunque cum stercore certo,“ — — — „Mit hundsgemeinen Leuten“ pričakati se, ne bilo bi častno omikanemu človeku; od druge strani pa naj si „Tagblatt“ naredi napis „die Slavenfresser im krainer Landtag“ in naj potem imena narodnih poslancev premeni v imena svoje koterije, pa bode v njegovem članku

vsaj kaj resnice, kajti če bi res kak „Deutschenfresser“ bil v Kranjskem deželnem zboru, moral bi lakote poginiti, vsaj ne enega Nemca ne bi našel v njem, da bi ga snedel, nemčurji pa imajo pretrdo kožo in presuho meso; zato ne bi noben „Deutschenfresser“ maral za nje.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Državni zbor se je včeraj zopet začel, ko so vsi deželni zbori končali svoje delo 15., 16. in 18. dne t. m. Čeravno državopravna opozicija ni se povsod letos oglasila, kjer so federalistične stranke, se zaradi tega vendar ustavoverska stranka nikjer ni okrepčala. Mnogi zbori so imeli z materijalnimi vprašanji svoje dežele letos mnogo posla, in zato so za zdaj odložili politično borbo. Drugo leto se neki imajo začeti deželni zbori že aprila meseca.

— Cesar in cesarica se podasta na Česko, kamor sta vabljeni na lov. Če tudi se nikakoršne politične kombinacije zaradi tega delati ne morejo, vendar je pomembno to, da presv. cesarica po 20 letih zopet Česko zemljo obiše.

— Nov kolek. Dosedanji koleki zgubijo veljavo 31. januarija prihodnjega leta. Ob novem letu pa se že izdajo novi koleki vseh vrst, razen kolekov za časopise.

— Silno nevoljo izbuja na Dunaju sklep mestne gosposke, da 1. novembra se morajo zapustiti vsa peterska pokopališča, ki so jih imeli katoličani, protestantje in judje posebej, in vsi mrličji morajo se pokopavati na skupnem pokopališču „Central-Friedhof“. Tako brezverstvo v Avstriji celó katoličanom ne dovoli pokoja na svojem pokopališču!

— Češko. Za nove volitve poslancev, ki imajo tukaj biti, postavljajo Mladočehi zopet svoje kandidate, le da nagajajo staročehom, katerem narod zaupa.

— Ogersko. Magjarski finančni minister Ghycy je naznanil svoje načrte novih davkarskih postav, al vsi ogerski časniki ostro sodijo te postave. Če modrost finančnega ministersva ne vé družega, nego to, da povikšuje stare davke in starim še nove dodaja, naj gre rakom žvižgat — pravijo. Ako obveljajo ministrove nove postave, gorjé deželi!

Prusko. — Bismark ne dá mirú, dokler se ne vname zopet vojska s Francozi; njegovi agenti predrzno rogovilijo na Španjskem, podpiraje republikansko vlado Serranovo. Predrznost ta je tako silna, da na Francoskem izbuja povsod veliko nevoljo, kajti Francozi vedó, da vse intrige Bismarkove merijo na novo vojsko s Francozi, za katero se Prusi že davno pripravljajo. Vojska po takem je gotova; al v tej vojski ne bodo Francozi sami stali proti obolim Prusom in njihovim pomagačem.

Žitna cena

v Ljubljani 17. oktobra 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — — banaške 6 fl. — — turšice 4 fl. 80. — soršice 4 fl. 10. — riž 3 fl. 30. — ječmena 3 fl. — — prosa 3 fl. — — ajde 3 fl. — — ovsa 1 fl. 90. — Krompir 1 fl. 70.

Kursi na Dunaji 16. oktobra.

5% metaliki 70 fl. 40 kr. Ažijo srebra 103 fl. 90 kr.
Narodno posojilo 74 fl. 25 kr. Napoleondori 8 fl. 85 kr.